

До Конституційного суду України
адреса: 01033, м. Київ, вул. Жилянська,
буд.14

Божко Валерія Віталійовича
адреса:

вул. Мичуріна, буд. 23

КОНСТИТУЦІЙНЕ ЗВЕРНЕННЯ
про офіційне тлумачення положень
ч. 13.1 ст. 13

Закону України «Про обов'язкове страхування цивільно-правової відповідальності власників наземних транспортних засобів»

Вимогою даного конституційного звернення Божко В.В. є офіційне тлумачення ч.13.1. ст. 13 Закону України «Про обов'язкове страхування цивільно-правової відповідальності власників наземних транспортних засобів».

Відповідно до ч.13.1. ст. 13 Закону України «Про обов'язкове страхування цивільно-правової відповідальності власників наземних транспортних засобів» учасники бойових дій та інваліди війни, що визначені законом, інваліди I групи, які особисто керують належними їм транспортними засобами, а також особи, що керують транспортним засобом, належним інваліду I групи, у його присутності, звільняються від обов'язкового страхування цивільно-правової відповідальності на території України. Відшкодування збитків від дорожньо-транспортної пригоди, винуватцями якої є зазначені особи, проводить МТСБУ у порядку, визначеному цим Законом.

Необхідно дати офіційне тлумачення положень ч.13.1. ст. 13 Закону України «Про обов'язкове страхування цивільно-правової відповідальності власників наземних транспортних засобів» (далі – Закон) в такому аспекті:

- як слід розуміти положення ч.13.1. ст. 13 даного Закону щодо належності транспортного засобу учасникам бойових дій, інвалідам війни та інвалідам I групи в розрізі поняття «належність» та її види;

- чи поширюється дія положень ч.13.1. ст. 13 Закону на учасників бойових дій, інвалідів війни та інвалідів I групи, які керують транспортними засобами на підставі довіреності;

- чи проводить Моторно (транспортне) страхове бюро України (далі – МТСБУ) відповідно до положень ч.13.1. ст. 13 Закону відшкодування збитків від дорожньо-транспортних пригод, винуватцями якої є учасники бойових дій, інваліди війни та інваліди I групи, які керують транспортними засобами на підставі довіреності.

Обґрунтування необхідності в офіційному тлумаченні:

В процесі практичного здійснення страхового відшкодування в рамках Закону України «Про обов'язкове страхування цивільно-правової відповідальності власників наземних транспортних засобів» зі сторони страховиків, МТСБУ, а також судових органів України відбувається неправильне тлумачення положень вказаної ч.13.1. ст. 13 Закону України «Про обов'язкове страхування цивільно-правової відповідальності власників транспортних засобів».

Так, у справі № _____ міським судом _____ області
було винесено рішення від 04.03.2013 р., в якому суд спирався на те, що:

«Посилання відповідача в своїх запереченнях на ст. 13 Закону України «Про обов'язкове страхування цивільно-правової відповідальності власників наземних транспортних засобів» щодо звільнення його як ветерана війни – учасника бойових дій від обов'язкового страхування цивільно-правової відповідальності на території України і необхідності відшкодування збитків від дорожньо-транспортної пригоди, винуватцем якої є _____, МТСБУ у порядку, визначеному вказаним Законом, судом не може бути взято до уваги з огляду на наступне.

Дійсно, ст. 13 Закону України «Про обов'язкове страхування цивільно-правової відповідальності власників наземних транспортних засобів», покладає на МТСБУ відповідальність за відшкодування збитків від дорожньо-транспортної пригоди, винуватцем, якої є, зокрема учасник бойових дій. Разом з тим, таку відповідальність несе МТСБУ за умови, що винуватець дорожньо-транспортної пригоди керує, зокрема належним йому автотранспортним засобом. Божко В.В., отримавши довіреність від власника автомобіля Форд, державний номерний знак _____ набув повноважень з представництва інтересів власника цього автомобіля, і це виключає можливість дійти висновку щодо належності Божко В.В., на момент скоєння ним дорожньо-транспортної пригоди, автомобіля Форд, державний номерний знак _____.

Апеляційний суд Харківської області у своїй ухвалі від 11.06.2013 р. залишив рішення суду першої інстанції без змін, аргументувавши це тим, що транспортний засіб Форд, державний номерний знак _____ на момент скоєння дорожньо-транспортної пригоди не належав Божко В.В., оскільки він не був його власником».

Рішенням господарського суду м. Києва від 21.11.2012 р. ПАТ «Європейський страховий альянс» відмовлено у позові до МТСБУ про стягнення страхового відшкодування у сумі _____ грн. При цьому встановлено, що підстав для відшкодування шкоди, спричиненої внаслідок дорожньо-транспортної пригоди з вини Божко В.В. МТСБУ із фонду захисту потерпілих не має, оскільки Божко В.В. не є власником транспортного засобу Форд, державний номерний знак _____.

Ухвалою Вищого спеціалізованого суду України з розгляду цивільних і кримінальних справ від 08.07.2013 р. взагалі було відмовлено у відкритті касаційного провадження за касаційною скаргою Божко В.В. на вказані вище рішення судів.

Тобто страховик, МТСБУ та суди при застосуванні ч.13.1. ст. 13 Закону України «Про обов'язкове страхування цивільно-правової відповідальності власників наземних транспортних засобів» вказали на те, що оскільки Божко В.В. не був власником даного транспортного засобу, а керував ним особисто на підставі генеральної довіреності, то на нього не розповсюджуються положення ч.13.1. ст. 13 Закону.

Так, ще однією справою, де відбулося неоднакове застосування ч.13.1. ст. 13 Закону України «Про обов'язкове страхування цивільно-правової відповідальності власників транспортних засобів» є справа № _____

Так, в рамках даної справи рішенням Апеляційного суду _____ області від _____ було зазначено, що відшкодування збитків від дорожньо-транспортної пригоди, винуватцем якої є, зокрема учасники бойових дій, проводить МТСБУ у порядку, визначеному цим Законом. Враховуючи те, що винуватець ДТП по даній справі був учасником бойових дій, то відшкодування збитків проводить МТСБУ, у порядку визначеному цим Законом».

Відповідно до ч. 2.1. ст. 2 Закону України «Про обов'язкове страхування цивільно-правової відповідальності власників наземних транспортних засобів» передбачено, що відносини у сфері обов'язкового страхування цивільно-правової відповідальності власників наземних транспортних засобів регулюються Конституцією

України, Цивільним кодексом України, Законом України «Про страхування», цим та іншими законами України і нормативно-правовими актами, прийнятими відповідно до них. При цьому, зазначено, якщо норми цього Закону передбачають інше, ніж положення інших актів цивільного законодавства України, то застосовуються норми цього Закону.

Таким чином, норми Закону України «Про обов'язкове страхування цивільно-правової відповідальності власників наземних транспортних засобів» є спеціальними нормами у порівнянні з нормами ЦК України стосовно регулювання відносин у сфері обов'язкового страхування цивільно-правової відповідальності власників наземних транспортних засобів.

Так, згідно п.1.6. ст. 1 Закону України «Про обов'язкове страхування цивільно-правової відповідальності власників наземних транспортних засобів» передбачено, що власниками транспортних засобів – є юридичні та фізичні особи, які відповідно до законів України є власниками або законними володільцями (користувачами) наземних транспортних засобів на підставі права власності, права господарського відання, оперативного управління, на основі договору оренди або правомірно експлуатують транспортний засіб на інших законних підставах.

Також відповідно Інструкції з організації діяльності підрозділів Державтоінспекції МВС України щодо контролю за наявністю у водіїв полісів обов'язкового страхування цивільно-правової відповідальності власників наземних транспортних засобів та страхових сертифікатів «Зелена картка» при нагляді за дорожнім рухом, затверджених наказом Міністерства внутрішніх справ України від 29.11.2007р. № 451 зазначено, що власниками транспортних засобів – є юридичні та фізичні особи, які відповідно до законів України є власниками або законними володільцями (користувачами) наземних транспортних засобів на підставі права власності, права господарського відання, оперативного управління, на основі договору оренди, довіреності або правомірно експлуатують транспортний засіб на інших законних підставах.

Крім того, у п. 4 постанови Пленуму Верховного Суду України від 27 березня 1992 року зазначено, що під володільцем джерела підвищеної небезпеки розуміється юридична особа або громадянин, що здійснюють експлуатацію джерела підвищеної небезпеки в силу права власності, повного господарського відання, оперативного управління або з інших підстав (договору оренди, довіреності тощо).

Так з наведених законодавчих норм, в розумінні Закону України «Про обов'язкове страхування цивільно-правової відповідальності власників наземних транспортних засобів», як спеціального нормативно-правового акту, до власників транспортних засобів належать, зокрема і фізичні особи, які відповідно до законів України є законними володільцями (користувачами) наземних транспортних засобів або правомірно експлуатують транспортний засіб на інших законних підставах.

Більше того, виходячи зі змісту ч. 13.1 ст. 13 Закону України «Про обов'язкове страхування цивільно-правової відповідальності власників наземних транспортних засобів» передбачено, що учасники бойових дій повинні користуватися належними їм транспортними засобами.

При цьому, в даній нормі прямо не вказано, що даний транспортний засіб повинен належати учаснику бойових дій на праві власності. В свою чергу, належність транспортного засобу певній особі означає, що даний транспортний засіб може належати особі не лише на праві власності, а також може належати особі і на праві користування, праві господарського відання, оперативного управління, на основі договору оренди, в тому числі і на підставі довіреності, як одного із законних підстав та засобів експлуатації транспортного засобу.

Таким чином, в даному випадку не визначеність положень ч. 13.1 ст. 13 Закону України «Про обов'язкове страхування цивільно-правової відповідальності власників наземних транспортних засобів» призводить до неоднозначного застосування даної частини Закону зі сторони страховиків, МТСБУ та судів під час стягнення страхового відшкодування. Крім цього, таке неправильне застосування ч.13.1 ст. 13 Закону України «Про обов'язкове страхування цивільно-правової відповідальності власників наземних транспортних засобів» призвело до порушення прав та інтересів Божко В.В. В свою чергу, не надавши офіційного тлумачення положенням ч. 13.1 ст. 13 Закону України «Про обов'язкове страхування цивільно-правової відповідальності власників наземних транспортних засобів» може в подальшому призвести до порушення прав та інтересів інших осіб в сфері страхування цивільно-правової відповідальності власників наземних транспортних засобів, зокрема учасників бойових дій, інвалідів війни, інвалідів I групи.

Звідси необхідність в офіційному тлумаченні ч. 13.1 ст. 13 Закону України «Про обов'язкове страхування цивільно-правової відповідальності власників наземних транспортних засобів» у зазначеному в даному зверненні аспекті є беззаперечною та актуальною.

Відповідно до ст. 150 Конституції України до повноважень Конституційного суду України належить, зокрема офіційне тлумачення Конституції України та законів України.

Відповідно до ст. 42 Закону України «Про Конституційний суд України» конституційне звернення - це письмове клопотання до Конституційного суду України про необхідність офіційного тлумачення Конституції України та законів України з метою забезпечення реалізації чи захисту конституційних прав та свобод людини і громадянина, а також прав юридичної особи.

Згідно з ст. 43 Закону України «Про Конституційний суд України» суб'єктами права на конституційне звернення з питань дачі висновків Конституційним судом України у випадку, передбаченому п.4 ст. 13 цього Закону, є громадяни України, іноземці, особи без громадянства та юридичні особи.

Відповідно до п.4 ч.1 ст. 13 Закону України «Про Конституційний суд України» конституційний суд України приймає рішення та дає висновки у справах щодо офіційного тлумачення Конституції та законів України.

На підставі вищевикладеного, керуючись ч. 2 ст. 150 Конституції України, п. 4 ч. 1 ст. 13, ст.ст. 42, 43 Закону України «Про Конституційний суд України», -

Прошу Конституційний Суд України:

1. Надати офіційне тлумачення положень ч. 13.1 ст. 13 Закону України «Про обов'язкове страхування цивільно-правової відповідальності власників наземних транспортних засобів» в наступних аспектах:

- як слід розуміти положення ч.13.1. ст. 13 Закону «Про обов'язкове страхування цивільно-правової відповідальності власників наземних транспортних засобів» щодо належності транспортного засобу учасникам бойових дій, інвалідам війни та інвалідам I групи в розрізі поняття «належність» та її види;

- чи поширюється дія положень ч.13.1. ст. 13 Закону «Про обов'язкове страхування цивільно-правової відповідальності власників наземних транспортних засобів» на учасників бойових дій, інвалідів війни та інвалідів I групи, які керують транспортними засобами на підставі довіреності;

- чи проводить Моторно (транспортне) страхове бюро України відповідно до положень ч.13.1. ст. 13 Закону «Про обов'язкове страхування цивільно-правової

відповідальності власників наземних транспортних засобів» відшкодування збитків від дорожньо-транспортних пригод, винуватцями якої є інваліди, які керують транспортними засобами на підставі довіреності.

Додатки:

«___» _____ 2013 р.

В.В. Божко

